

Республикэу Адыгеим гъэсэныгъэмрэ шІэнныгъэмрэкІэ и Министерств

**Адыгэ Республикэм гъэсэныгъэмкІэ икъэралыгъо бюджет гъэпсышІэ зиІэ
сэнэхъат тедзэ язытырэ къулыкъушІапІ «Адыгэ Республике сэнэхъат
хэгъэхъо институт»**

КІэсэбэжъ Н.И., Шумэн З.М.

Методикэ ушъыйхэр

**Егъэджэн предметэу «Адыгабзэ» зыфиорэм изэгъешІэн къытыгъэм уасэ
фэзышІырэ шапхъэхэр (системэр)
Я 5-9 -рэ классхэр**

**Федеральнэ къэралыгъо гъэсэныгъэ
шапхъэхэм адиштэу гъэпсыгъэ**

Мыекъуапэ, 2023

УДК 373. 5.016: 811. 352. 3.

ББК 74.268. 19 =602.24

КІ 32

Адыгэ Республикаем гъесэныгъэмкIэ икъералыгъо бюджет гъэпсыпIэ зиIэ сэнэхъат тедзэ язытырэ къулыкъушIапI «Адыгэ Республике сэнэхъат хэгъэхъо институт» зыфиIорэм иредакционно – изательскэ совет иунашъокIэ къыдэкIы.

*КъыдэгъэкIыгъэнымкIэ пишэдэкIыжь зыхырэр: **Тхъагъо Ф.Р.**, Адыгэ Республикаем гъесэныгъэмкIэ икъералыгъо бюджет гъэпсыпIэ зиIэ сэнэхъат тедзэ язытырэ къулыкъушIапI «Адыгэ Республике сэнэхъат хэгъэхъо институт» зыфиIорэм ипащ, педагогикэ шIэнныгъэхэмкIэ кандидат, доцент.*

Научнэ редакторхэр: **Бырсыр Б.М.**, филология шIэнныгъэхэмкIэ доктор, профессор.

Шумэн З.М., филология шIэнныгъэхэмкIэ кандидат.
Рецензентыр: Шорэ Ж.К., филология шIэнныгъэхэмкIэ кандидат.

Кесебежева Н.И., Шумен З.М. Методические рекомендации «Система оценки результатов освоения учебных предметов «Родной (адыгейский) язык» для 5-9 классов основного общего образования» - Майкоп: АРИПК, 2023. - 13 с.

© Кесебежева Н.И., Шумен З.М. 2023

© Оформление издательства ГБУ ДПО РА «АРИПК», 2023

Ушызыгъэгъуаз

Адыгабзэр Адыгэ Республика м икъэралыгъуабз. Адыгабзэм мэхъанэу илэр ащ къылэтыгъ. Адыгэ Республика щыпсэурэ цыф лъэпкъхэм абзэхэр къэгъэнэжынымкIэ, хэхъоныгъэ ягъешIыгъэнымкIэ амалхэр щыIэ хъугъэ. Амалхэр икъу фэдизэу гъэфедагъехэу кIэлэеджакIохэм шIэнныгъэхэр ягъэгъотыгъэнхэ фае. Цыфым бзэр зэришIэрэм къегъэльягъо шIэнныгъэу иIэр зынэсырэр.

Бзэм ишъэфхэр дэгъоу къызIэкIахъэхэрэр нахь куоу бзэшIэнныгъэм зыIэпещэх, зэгъэзэфагъэу гущиIэнэу, бзэр ыгъэщэрыонэу, игъэкIотыгъэу ыгъэфедэнэу фызэшIокIы. Бзэм изэгъешIэн тэрэз дэдэу къыздэмыхъухэрэр нахь тэрэзэу зэрэзэрагъэшIештэм кIэгуIых.

КIэлэеджакIохэм яшIэнныгъэ зынэсрэм иупльэкIун мэхъэнэшхо иI.

Ятфэнэрэ-ябгъонэрэ классхэм ащеджэрэ кIэлэеджакIохэм егъэджэн предметэу «Адыгабзэ» зыфиIорэмкIэ шIэнныгъэу агъотыхэрэм яупльэкIункIэ шэпхъэ гъэнэфагъэхэр зэхэгъэуцуагъэх. А шапхъэхэр къэралыгъо гъесэныгъэ шапхъэхэм адиштэхэу гъэпсыгъэх. КIэлэеджакIохэм яшIэнныгъи, ямали, якъулайныгъи зэрэзэфэмыдэхэм къыхэкIкIэ, кIэлэегъаджэм кIэлэеджакIохэм яшIэнныгъэ зынэсрэм екIолIэкIэ гъэнэфагъэ афишиIын фае оценкэ гъэуцунымкIэ. Ащ пае шапхъэхэр джыри пчагъэрэ упльэкIужыгъэнхэ фае. Ар кIэлэегъаджэхэм япшъэрыль шъхьаI.

Адыгэ Республика ит еджэпIэ зэфэшъхафхэу я 5-9-рэ классхэм егъэджэн предметэу «Адыгабзэ» зыфиIорэмкIэ ащезыгъаджэрэ кIэлэегъаджэхэм мы IофыгъомкIэ яшIошIхэр къатхыгъэмэ игъоу теплъы. ЩыкIагъэу фальэгъухэрэм къатегущыIэхэмэ, Iофыр нахь тэрэзэу зэхэщагъэ хъунэу къытщэхъу.

**Егъэджэн предметэу «Адыгабзэ» зыфиЮрэм изэгъэшІэн къытыгъэм уасэ
фэзышЫрэ шапхъэхэр (системэр)**

Егъэджэн предметэу «Адыгабзэм» изэгъэшІэн кіЭухэу фэхъугъэм уасэу иІаштыйн мэхъэнэ-шэпхъэ лъапсэу иІэр къызэригъэнафэрэр цыфым фэгъэхъыгъэ, предметын шъхъащыкІрэ ыкІи предметын икІун гъэцкІагъэ зэрэхъугъэхэм ялтытыгъ.

**Программэм изэгъэшІэн ыкІи гъэцкІэн фаеу ихъухъагъэхэм
уасэу яІаштыр къэзгъэнэфэрэ шъуашхэр,
къыубытхэрэр ыкІи зэшІохыкІехэр (технологиехэр)**

№	УплъэкІуным ишъуаш	УплъэкІуным къыхиубытхэрэр	УплъэкІуным итехнологие	КІэухым (результатын) ыуас	
1	УплъэкІуным иублапI	Къэнэжъыгъэ шІэнэгъэхэр, гульытэр, зэхэшЫкЫр зынэсыгъэхэр диагностикэ шЫныр, ыпэрэ ильэсхэм IэпІэсэнэгъэ зэфэшхъафэу агъотыгъэхэр къыкІэлъыкІощт ильэсхэм гъэфедэгъэнхэр.	Грамматикэ гъэцкІэнхэр зигъусэ уплъэкІун диктантэу такъикъ 20-30 хъурэр, такъикъ 15 зытекІодэрэ диагностикэ тестированиер.	Уасэр зэрэштын фаем тет, нэбгырэ пэпчхэу хэукуноныгъэу ышЫгъэхэм яшыгъэзыжын фэгъэхъыгъ.	
2	Kло пэтрэ (текущий) уплъэкІун	Егъэджэн зэрашІагъэр шЫгъэныр: - егъэджэн информационнэ уплъэкІуныр гъэтэрэзыжыныр; - егъэджэгъум Иофыгъохэр тэрэхэмэ, екъухэмэ ыкІи зэкІэлъыкІокІэ тэрэз яІэмэ уплъэкІуныр, гъэтэрэзыжыныр; - жабзэм игъэфедэнкІэ хэхъоныгъэу ашЫгъэр уплъэкІуныр ыкІи	программэр мониторинг предметын компонент ыкІи	Урокым къыкІоцI къягъэлтэн, тест мыинхэр, тхыгъэ гъэцкІэн-тренинг кІэкІхэр доскэм ыкІи тетрадым шагъэцкІэн. УнэмкІэ гъэцкІэнхэр уплъэкІун.	Уасэм зэхэфын ыкІи зэгъэфэн пшъерыль и ыкІи еджэрэм хэукуноныгъэ ышЫнэу фитыныгъэ иI. Къыхеубытэ егъэджэн Иофыгъохэр тэрэзэу гъэпсыгъэмэ якъэгъэнэфэн, хэукуноныгъэхэм ягъэтэрэзыжын хэкІыпІэу иІехэр къегъенаф.

		гъэтэрэзыжыныр; - еджэхэрэм лингвистическэ зэхэфын зерашIэрэр упльэкIуныр ыкIи гъэтэрэзыжыныр; - зэлъяIэсын пшъэрыльхэр гъэцэкIэнным пае еджакIохэм зыфагъэуцужыгъэхэр гъэцэкIагъэ зэрэхъугъэм льяупльеныр.		Къызэдеубыты ежь уасэ зыфишыжыныр ыкIи зэкIыгъухэу уасэ зэфашижыныр.
3	Тематикэ упльэкIун	Егъэджэн темэр зэракIугъэр къэгъэнэфэныр: - теорие материалыр изырызыгъокIэ нэбгирэ пэпчь зэришыгъэр къэгъэнэфэныр (шIэнныгъэхэр) ыкIи предметым шъхьащыкIэрэ Iофыгъохэу зэрагъэшIэрэ темэм епхыгъэхэр (шIешъуныр, зэхэшыкIыр) гурышэр, зынэсигъэхэр къэгъэнэфэнхэр; - изырызыгъоу щымытэу еджакIохэм осэ-мэхъэнэ льапсэу яIэр къэгъэнэфэныр.	Грамматикэ гъэцэкIэн зигъусэ диктант, тематическэ тест зэфэшьхъафхэр, сочинениехэр, тхыгъэ- рассказхэр, егъэджэн проектхэр къэгъэшьыпкъэж ыныр. Уахътэу текIодэштыр такъикъ 30-35.	Уасэм къэушыхъатын гъэпсыкIэ, зэIугъэкIэн нэшанэ И, уасэм хэзыгъахьо зышIоигъом икIэрыкIэу ытыжын ыльэкIыщт
4	Апэрэ ильэсныкъом зэрагъэшIагъэм (рубежный) иупльэкIун	Ильэсныкъом къыкIоцI акIугъэ программнэ материалыр зерашIагъэр къэгъэнэфэныр. Зэфэхьысыжь аттестацием ыпэрэ ильэсхэм акIугъэ материалыр зерашIагъэр зыфэдизыр къэгъэнэфэныр.	Грамматикэ гъэцэкIэн зигъусэ диктантэу гъунэпкъэ темабэхъурэ гъэцэкIэн ОГЭ формат зиэр. Уахътэу тэфэн ыльэкIыщтыр такъикъ 35-40.	
5	Азыфагурэ (промежуточ нэ) упльэкIун	Ильэс еджэгъум къыкIоцI акIугъэр зерашIэрэр къэгъэнэфэныр. Ыпэрэ ильэсхэм акIугъэ зэфэхьысыжь аттестацием хэхьагъэхэр иккукIэ зерашIэрэр къэгъэнэфэныр.	Ильэс зэфэхьысыжь упльэкIун диктантэу грамматикэ гъэцэкIэнхэр зигъусэр. ЕГЭ-м информат тетэу зэхэтэу грамматикэ гъэцэкIэнхэр зигъусэу зэкIэ	Уасэм къэушыхъатын гъэпсыкIэ И.

			акIугъэ материалыр къзыыхиубытэрэ м уахътэу текIодэштыр такъикъ 40.	
6	Зэфэхьысыжь аттестаціе	Лъэпсэ зэфэдэ гъесэнгъэм иегъеджэн предметэу “Адыгабзэм» еджакIохэм зэракIугъэр зынэрэр, ишъуашэ, къубытэрэ зыфэдизыр къэзыгъэнэфэрэ зэфэхьысыжь аттестаціер зыфэдэштыр Адыгэ Республикаем гъесэнгъэмрэ шIэнгъэмркIэ и Министерствэ къигъэнэфэнэр.		

**Къэзыуххэрэм жабзэм иуцугъо зэфэшхъафхэр зэракIугъэр зыфэдизыр
къэзыгъэнэфэрэ шапхъэхэр**

№	Жабзэм иуцугъохэр	Классхэр				
		5	6	7	8	9
1	ЕдэIуныр	такъ. 3	такъ. 4	такъ. 5	такъ. 6	такъ. 7
2	Диалог жабзэр	репликэу 7-8	репликэу 8-9	репликэу 9-10	репликэу 11-12	репликэу 12-13
3	Монолог жабзэр	фразэу 8-9	фразэу 9-10	фразэу 11-12	фразэу 12-14	фразэу 14-15
4	Еджэныр	гущыIЭ 65-80	гущыIЭ 80-85	гущыIЭ 85-90	гущыIЭ 90-95	гущыIЭ 95-99
5	Тхэнныр:					
	ГущыIэльэ диктант	гущыIЭ 15-18	гущыIЭ 18-20	гущыIЭ 20-22	гущыIЭ 22-24	гущыIЭ 24-25
	Сочинение	гущыIэу- хыгъи 8-9	гущыIэу- хыгъи 9-10	гущыIэу- хыгъи 10-11	гущыIэу- хыгъи 11-12	гущыIэу- хыгъи 12-14

Изложениехэм, сочинениехэм, диктантхэм яинагъэ итефэрбгъу

Классхэ р	Текстмэ яинэгъэштыр	
	ИгъэкIотыгъэ изложениехэм	Класс сочинениехэм
5	гущыИи 100-150	нэкIубгъо 0,5-1,0
6	гущыИи 150-200	нэкIубгъоу 1-1,5
7	гущыIэ 200-250	нэкIубгъоу 1,5-2
8	гущыIэ 250-300	нэкIубгъуи 2-3
9	гущыIэ 300-400	нэкIубгъуи 3-4

ЕджакIохэм яеджэн зынэсыгъэм уасэ фэзышIрэ шапхъэхэр

ЕджакIохэм яжэрыIо джэуапхэмк1э уасэр

Отметкэу «5» агъеуцу, еджакIом ыкIугъэ материалыр икъоу къыриIотыкIыжымэ, бзэ нэшанэхэр тэрэзэу кыгъэнафэхэмэ, материалыр къызэрэгурыIуагъэр къыхэшмэ, иеплъыкIэ къегъэшьыпкъэжымэ, практикэм ишIэнэгъэхэр щегъэфедэжышихэмэ, щысэхэр учебникым къыхэхыгъэ къодьеу щымытхэу ежь ыгъэпсыгъэхэмэ, литературабзэм ишапхъэхэм атетэу материалыр зэкIэллыкIоу къеIуватэмэ.

Отметкэу «4» агъеуцу, джэуапэу къытыгъэр отметкэу «5»-р агъеуцуным пае къагъэнафэхэрэм адиштэмэ, ау хэукъоныгъэу 1-5 хишIыхъэмэ, ахэр ежь ыгъэтэрэзыжыхээ; ыкIи къыриIотыкIрэ жабзэм изэкIэллыкIуакIэрэ игъэпсыкIэрэ щыкIагъэу 1-3 иIэмэ.

Отметкэу «3» агъеуцу, еджакIом темэм кыгъэнафэрэм изытет зэришIэрэр къыгъэлъагъомэ, ау материалыр имыкъоу ыкIи шапхъэхэм якъэгъэнэфэнрэ язэгъэфэнрэ щыкIагъэхэр 5-м нахыбэу ямыIэмэ, иеплъыкIэхэр икъоу

къымыгъэшьыпкъэжъхэмэ, материалыр зэкІэлъыкІоу мыгъэпсыгъэу ыкІи бзэ гъэпсыкІэу иІэм хэуکъоныгъэхэр хешІыхъэмэ.

Отметкэу «2» агъэуцу, зэригъэшІэгъэ материалым иуцугъо гъэнэфагъэхэри инахыыбэ зэrimышІэрэр къызынафэкІэ, къэгъэнэфэнхэм, хабзэхэм ягъэпсын хэуکъоныгъэхэр хешІыхъэмэ, ямехъанэ еукъомэ, зэмыгъэфагъэу ыкІи ехъырэхъышэзэ материалыр къеІуатэмэ.

Отметкэу «5», «4», «3» загъэуцухэрэр джэуап зэкъэтыгъо закъор арэп: урокыр окІофэ еджакІомэ зэхэубытагъэу джэуапэу къатыгъэхэр къыдальытэ (урок пэпчь балл къагъэнафэ); аш къыдельытэ урокыр окІофэ еджакІом къыІуагъэм нэмыкІэу шІэнныгъэу ыгъотыгъэхэр практикэм зэрэшигъэфедэхэрэр.

ЕджакІохэм атхыгъэ ІофшIагъэхэмк1э уасэхэр

Диктантымк1э уасэр. Диктантым уасэ фашЫы зыхъукІэ, тхэнхэбзэ ыкІи тамыгъэгъэуцу хабзэхэу гущыІэм изэпыхын хашІыхъэгъэ хэуکъоныгъэхэр ыкІи еджэпІэ программэм къыхимыубытэрэ ыкІи зэрамыгъэшІэгъэ хабзэхэр, авторым игущыІэ хэтын фэе тамыгъэхэр мытэрэзхэмэ хальытэхэрэп, ау агъэтэрэзыжых.

Агъэтэрэзыжых, ау хальытэхэрэп тхэхъугъэхэр, гущыІэм имэкъэгъэпсыкІэ укъуагъэхэр, гущыІэм пае «шэльэу» («льэшэу» ычІыпІэ), «нэкІу» («нэгу» ычІыпІэ), «зигъэпкІыгъ» («зигъэпскІыгъ» ычІыпІэ), «машкэ» («машхэ» ычІыпІэ). Къалъытэжы зыхъукІэ, хэуکъоныгъэ мыинитІур зыкІэ алъытэ.

Хэуکъоныгъэ мыинмэ ахалъытэх къэзыгъэнафэхэр, цІэ унэе зэхэтхэу буквэ инкІэ атхыхэрэр, хабзэмэ джыри къамыгъэнэфэгъэ тхыкІэхэу наречиехэу пкыыгъуацІэхэм лъэпсапэхэр къапыхъээ гъэпсыгъэхэр, зэпытэу е зэпыхыгъэу тхыгъэ лъэпсапэхэр, диалект гущыІэмэ ягъэфедэн, лъэпсапэхэм «Ы» ыкІи «И» хэтэу затхрэр, лъапсэм «а» хэтэу затхрэр, мыадыгэ цІэ унаехэм ятхыкІэ, зы зэпүут тамыгъэ ычІыпІэ, мэхъянэр ымыуکъомэ, нэмыкІ тамыгъэ загъэуцурэр,

зэкІыгъу зэпыут тамыгъэмэ ашыщ горэ блэутІупщиgъэмэ е ахэм язекІэлъыкІуакІэ укъуагъэмэ.

ЗэкІэ хэукъоныгъехэу а зы гущыІэм е зэльэпсэгъу гущыІэхэм алъапсэ хашІыхъагъехэр зы хэукъоныгъекІэ алъытэ.

УпльэкІун диктантам гъэтэрэзыжыгъэу тфым ехъу хэты зыхъукІэ, отметкэм зы балл къышагъакІэ, ау отметкэу «2» агъэуцурэп. Гъэтэрэзыжыгъэу щым ехъу хэты зыхъукІэ, отметкэу «5» агъэуцурэп.

Диктантам зы уас фашІрэр.

Хэукъоныгъэ зыхэмитэу, ау зы тхэнхэбзэ хэукъоныгъэ мыинрэ зы тамыгъэгъеуцу мыинрэ зыхэт диктантам отметкэу «5» фагъеуцу.

Тхэнхэбзэ хэукъоныгъи 2-3 ыкІи тамыгъэгъеуцу хэукъоныгъэу 2-3 е зы тхэнхэбзэ ыкІи тамыгъэгъеуцу 3, е тамыгъэгъеуцу 4 тхэнхэбзэ хэукъоныгъэ имыІэмэ, диктантам отметкэу «4» фагъеуцу.

Тхэнхэбзэ хэукъоныгъэу 4 ыкІи тамыгъэгъеуцу хэукъоныгъэу 4, е тхэнхэбзэ хэукъоныгъэу 3 ыкІи тамыгъэгъеуцу хэукъоныгъэу 5, е тхэнхэбзэ хэукъоныгъэ хэмьтми, тамыгъэгъеуцу хэукъоныгъэу 7 къзыхрафекІэ, отметкэу «3» диктантам фагъеуцу.

Отметкэу «3» хэтын ыльэкІышт хэукъоныгъэмэ япчъагъэ шІокІы зыхъукІэ, отметкэу «2» диктантам фагъеуцу.

Зэтеубытэгъэ упльэкІун ІофшІагъэу диктантрэ гъэцекІэн тедзагъехэр (фонетикэ, лексикэ, тхэнхэбзэ, грамматикэ) зиІэхэм ІофшІагъэ пэпчь оситІу афагъеуцу.

Тедзэгъэ ІофшІэнхэм уасэ зэрэфаширэр:

Отметкэу «5» фагъеуцу, зэкІэ ІофшІэныр тэрээмэ.

Отметкэу «4» фагъеуцу, ІофшІэным и $\frac{3}{4}$ тэрэзэу гъэцекІагъэмэ.

Отметкэу «3» фагъеуцу, ІофшІэным ызыныкъо тэрэзэу гъэцекІагъэмэ.

Отметкэу «2» фагъеуцу, ІофшІэным ызыныкъо нахыыбэр тэрэзэу мыгъэцекІагъэмэ.

Къэзыгъэнан:

*Тхэнхэбзэ ыкIи тамыгъэгъеуцу хэбзэ хэукъоныгъехэу еджакIохэм хашIыхъэхэрэр диктантым уасэ зыщыфашIырэм къидэлтытэгъэнхэр.

УпльэкIун гущыIэльэ диктантым уасэ зэрэфаширэр:

Отметкэу «5» хэукъоныгъэ зыхэмыйтм фагъеуцу.

Отметкэу «4» хэукъоныгъэу 1-3 зыхэтим фагъеуцу.

Отметкэу «3» хэукъоныгъи 4 зыхэтим фагъеуцу.

Отметкэу «2» хэукъоныгъи 9 фэдиз зыхэтим фагъеуцу.

Сочинениехэмрэ изложениехэмрэ уасэ зэрафашIырэр:

Сочинениеми, изложениеми оситIу афашIы; апэрэр - къыриIотыкIрэмрэ жабзэр зэрэзэгъэфагъэмрэ, ятIонэрэр — тхэн-еджэн гъэсэныгъэм пай. ОситIури адигабзэмкIэ уасэхэу алъитэ, ИофшIэнэу литературэмкIэ еджакIохэм яшIэнныгъэ зынэсыгъэр къэгъэнэфэгъэным пае агъэцакIэрэр хэмийтэу. Аштэу зыхъукIэ, апэрэр (къыриIотыкIрэмрэ жабзэмрэ) литературэмкIэ уасэу алъитэ.

Сочинениехэмрэ изложениехэмрэ къыраIотыкIрэмэ уасэу яIэштыр мыш фэдэ екIолIакIэхэмкIэ къагъенафэ:

- еджакIом иИофшIагъэ темэмрэ гупшысэ лъапсэмрэ зэратефэрэр;
- темэр икъоу къызэрээIуихыгъэр;
- фактическэ материалым итэрэзыгъ;
- къиIотыкIыгъэм изэкIэлъыкIуакI.

Сочинениехэм ыкIи изложениехэм япсэльэ зэгъэфакIэ уасэ фашIы зыхъукIэ къыдальтэ:

- гущыIэ лъэпкъ зэфэшъхвафхэм ягъэфедакI ыкIи тхыгъэ псальэм играммтикэ зэхэтыкI;
- стиль зыкIыныгъэр ыкIи псальэм иIупк1эныгъ;
- псэльэ хэукъоныгъэм ипчъагъ.

Тхэн-еджэн гъэсэныгъэм уасэу фашIэрэр тхэнхэбзэ, тамыгъэгъеуцу ыкIи грамматикэ хэукъоныгъэу еджакIом ышIыгъэхэм ялъытыгъ.

Отметкэ р	КырытотыкIрэмрэ жабзэмрэ	Тхэн-еджэн IэпэIэсэнгъ
«5»	1. Иофшагъэм кырытотыкIрэр икъоу темэм төфэ. 2. Фактическэ хэукъоныгъэ хэтэп. 3. КырытотыкIрэр зэкIэлтыкIоу къегъенафэ. 4. Текстым стиль зыкIыныгъэрэ IупкIагъэрэ хэль. 5. ЗэкIэмкИ Иофшагъэм зы мытэрээрэ кырытотыкIрэм ыкIи жэбээ мытэрэзэу 1-2 кыххэфэн ыльэкIыщт.	Хэтын ыльэкIыщт: 1 тхэнхабзэ, е тамыгъэгъеуцу хабзэу 1, е грамматикэ хэукъоныгъэу 1.
«4»	1. Иофшагъэм кырытотыкIрэр нахыбэмкИ төфэ (темэм шъхщацыкIрэ хэукъоныгъэ мыинхэр кыххэфэх). 2. НахыбэмкИ Иофшагъэм кырытотыкIрэр дештэ, ау фактическэ мытэрэз зырызхэр кыххэфэх. 3. Гупшицыэм икъэгъэнэфэн изэкIэлтыкIуакIэ хэукъоныгъэ мыинхэр иIэх. 4. Жабзэм илексикэ ыкIи играмматикэ гъэпсыкIэ зэмьлIэужыгъоу гъэпсыгъэх. 5. Иофшагъэм истиль зыкIыныгъэ хэль ыкIи икъун фэдизэу IупкIэу гъэпсыгъэ. ЗэкIэмкИ Иофшагъэм кырытотыкIрэм мытэрэзэу кыххэфагъэхэр тIум ехъурэп, жэбээ хэукъоныгъэхэр 3-4-м ехъухэрэп.	Хэтын ыльэкIыщт: тхэнхабзэу 2-3, тамыгъэгъеуцуунэу 2-3, грамматикэ хэукъоныгъэу 3, е 1 тхэнхэбзэ, тамыгъэгъеуцуунэу 3, грамматикэ е тамыгъэгъеуцуунэу 4, тхэнхэбзэ ыкIи грамматикэ хэукъоныгъэхэр кыххэмийфэу.
«3»	1. Иофшэнным темэм лъэшэу димыштэхэрэ кыххэфэх. 2. Иофшагъэр нахыбэмкИ зэрэштын фаем дештэ, ау фактическэ мытэрэз зырызхэр хэтых. 3. КырытотыкIрэм изэкIэлтыкIуакIэ хэукъоныгъэхэр фэхъугъэх. 4. ГушыIальэр кызызэрыкIу, синтаксис конструкции ыгъэфедэхэрээр зэйкIых, пхэнджэу ыгъэфедэгъэ гушыIэхэр кыххэфэх. 5. Иофшагъэм истиль зыкIыныгъэ хэльэп, жабзэр икъоу IупкIэп. ЗэкIэмкИ Иофшагъэм пхэнджэу 4, жабзэм 5 кыххэфэнхэ ыльэкIыщт.	Хэтын ыльэкIыщт: тхэнхабзэу 4, тамыгъэгъеуцуунэу 4, грамматикэ хэукъоныгъэу 4, е тхэнхэбзэу 3, тамыгъэгъеуцуунэу 5, е тамыгъэгъеуцуун 7, тхэнхэбзэ ыкIи грамматикэ хэукъоныгъэхэр кыххэмийфэу.
«2»	1. Иофшагъэр темэм төфэрэп. 2. Фактическэ мытэрэзхэу бэу кыххэфэ. 3. Иофшэнным иедзыгъо пстэуми гупшицыэм якъиIотыкIын изэкIэлтыкIуакIэ укъуагъэ, ахэр зэпхыгъэхэп, Иофшагъэр планым төфэрэп. 4. ГушыIальэр кызызэрыкIо дэд. Иофшагъэр зыгъэпсыкIэ зиIэ гушыIэухыгъэхэу зиуцугъохэр макIэу зэпхыгъэхэмкИ тхыгъэ, гушыIэхэр пхэнджэу гъэфедагъэхэу бэрэ кыххэфэ. 5. Текстым истиль зыкIыныгъэ хэльэп. ЗэкIэмкИ Иофшагъэм пхэнджиплI кырытотыкIрэм ыкIи жабзэм 5 кыххэфэх.	Хэукъоныгъэм япчъагъэ отметкэу «3»-м төфэн ыльэкIыщтым къехъу.

* Сочинениехэмрэ изложениехэмэ уасэу ялштыр еджаклохэм зэфэдэ ыкли хэукъоныгъэ мыинэу ыкли гъэтэрэзыжынэу ашыгъэмэ афэгъэхьыгъэ гъэунэфыгъэм дештэ.

Проектынрэ егъэджэн ушэтинынрэ уасэ зэрэфаширэр:

Критерие пэпчь зы балл хальытэ. Отметкэр зэрагъэуцурэр:

Отметкэу «5» - предметын къытыгъэмкүй баллищ, предметын шъхьащыклоэмкүй — 5-6.

Отметкэу «4» - предметын къытыгъэмкүй баллэу 2, предметын шъхьащыклоэмкүй балли 3-4.

Отметкэу «3» - предметын къытыгъэмкүй 1 балл, предметын шъхьащыклоэмкүй баллэу 1 е 2.

Отметкэу «2» къэзыхьыгъэхэм отметкэ афагъэуцурэп, проектыр хальытэрэп.

№	Предметын къытыгъэхэр (анахыыбэ дэдэр - балли 4)
1	Термин шъхьаIэхэр, темэм епхыгъэ проектхэр, ушэтиныхэр шIэныр.
2	Проблемэм ехымIэгъэ епльыкIэ зэфэшьхяфхэр ыкли ахэмэ язэшлохыкIэ амалхэр шIэныр.
3	Информацием икъекIуапIэхэр шIэныр.
4	Гъэхъазырыгъэ текстынкIэ тхэн-еджэкIэ зэгъэфагъэмкIэ отчет шIыныр.
	Предметын шъхьащыклоэм къытыгъэхэр (анахыыбэр — балли 3)
1	Проблемэр къыхэгъэшьшъуныр ыкли ар актуальнэу зэрэштыр къэгъэнэфэныр.
2	Юфшагъэм имурад, иппшъэрыль, иуцугъохэр ыкли иметодхэр зэгъэфэшьшъуныр.
3	Къигъотыгъэ материалыр зэкIэлъыкIуакIэ хэльэу зэгъэфэныр, текстыр зэхэгъэуцоныр, зэфэхьысыжьхэр шIыгъэнхэр.
4	Мурадэу зыфигъэуцужьыгъэмрэ къигъотыгъэ кIэуххэмрэ зэфихьысыжьшьшъуунхэр.
5	КъэкIопIэ зэфэшьхяфхэм арыгъозэн ылъэкIыныр, игъэкIотыгъэу информацием лъыхъуныр.
6	Проектыр къигъэльагъо зыхъукIэ, къэгущыIэкIэ культурэ IэкIэлъыныр.

ДЭТХЭР

Ушызыгъэгъуз.....	3
Егъэджэн предметэу «Адыгабзэ» зыфи Йорэм изэгъэшиэн къытыгъэм уасэ фэзышЫрэ шапхъэр (системэр).....	4

Нафсет Ибрагимовна Кесебежева
Замира Мугдиновна Шумен

МЕТОДИЧЕСКИЕ РЕКОМЕНДАЦИИ

«Система оценки результатов освоения учебных предметов «Родной (адыгейский) язык» для 5-9 классов основного общего образования»
(соответствует ФГОС ООО)

Ответственный за выпуск: Ф.Р. Тхагова

Адыгейский республиканский институт повышения квалификации,
г. Майкоп, ул. Ленина, 15

